

2.8 Rollespil om kapitalisme og klassekamp

Rollekort til arbejderklasse:

Alle elever (bortset fra de 10 elever med de øvrige roller)

Der printes et rollekort pr. arbejder

- Mål: at få så høj en løn som muligt og kun arbejde 10 timer om dagen (minimum 40 kroner i timen)
- Midler:
 - tilbyde sin arbejdskraft til den kapitalist, der vil betale den højeste løn
 - strejke, dvs. nægte sin arbejdskraft til kapitalisten.

Runde 1

- Arbejderne søger hver især arbejde på en af de to fabrikker og aftaler løn.
- Hvis man bliver ansat, går man i gang med arbejdet efter mellemlederens anvisninger.

Runde 2

- Nogle vil tale for at danne en fagforening. Overvej, om du vil melde dig ind.

Runde 3

- Fagforeningen fortsætter forhandlingerne.

2.8 Rollespil om kapitalisme og klassekamp

Rollekort til kapitalist 1

(1 kapitalist, 1 direktør, 2 mellemledere):

Fabrik med flotte, farvelagte papirflyvere

- Mål: at betale en så lav løn som muligt (maksimalt 40 kroner i timen) og ansætte så mange arbejdere som muligt og derved score maksimal profit
- Midler:
 - tilbyde arbejde og løn
 - lede og fordele arbejdet
 - afskedige

Runde 1

- Kapitalisten ansætter en direktør.
- Direktøren ansætter to mellemledere, der instrueres i, hvordan produktionen skal foregå. Det er mest effektivt at organisere arbejdet som samlebånd.
- Direktøren ansætter arbejdere én ad gangen og forhandler løn individuelt. Maksimalt 40 kroner i timen, helst mindre.
- Mellemlederne instruerer arbejderne.
- Hvis der er arbejdere, der opfordrer til sammenhold og fælles overenskomst (dvs. lige løn for lige arbejde), afskediges de øjeblikkelig.

Runde 2

- Arbejderne har organiseret sig i en fagforening og kræver kollektiv (fælles) overenskomst og 50 kroner i timen til alle.
- Kapitalisten og direktøren nægter først at deltage i sådanne forhandlinger.
- Hvis fagforeningen insisterer og truer med strejke, så foreslår I, at tre dygtige medarbejdere kan få 45 kroner i timen, og at den mest effektive arbejder samt tillidsmanden kan få 50 kroner i timen. Andre skal fortsætte med 40 kroner i timen.
- Hvis fagforeningen fortsætter med at kræve fælles overenskomst til 50 kroner, så afskediger I først tillidsmanden og dernæst alle, der ikke vil arbejde til 40 kroner i timen. Fabrikken fortsætter produktionen med de resterende.

Runde 3

- Kapitalist og direktør tilbyder nu 50 kroner i timen, hvis alle arbejder 1 time mere pr. dag.
- Hvis det ikke hjælper på lysten til ansættelse, tilbydes 40 kroner for en time mindre arbejde pr. dag.
- Hvis det ikke hjælper, så tilbydes 50 kroner i timen for samme mængde arbejde.
- Produktionen genoptages, og markedet (= læreren) efterspørger stadig flere papirflyvere.
- Hvis arbejderne kræver del i overskuddet, så lover I dem en større julegave (en købmandskurv) og et indrammet fællesbillede af ledelse og ansatte.
- Hvis arbejderne stadig kræver del i overskuddet, så outsourcer (flytter) I produktionen til lokalet ved siden af og lukker fabrikken.

2.8 Rollespil om kapitalisme og klassekamp

Rollekort til kapitalist 2

(1 kapitalist, 1 direktør, 2 elever): Farveguirlandefabrik

- Mål: betal en så lav løn (maksimalt 40 kroner i timen), ansæt så mange arbejdere som muligt, og scor en maksimal profit.
- Midler:
 - tilbyde arbejde og løn
 - lede og fordele arbejdet
 - afskedige

Runde 1

- Kapitalisten ansætter en direktør.
- Direktøren ansætter to mellemledere, der instrueres i, hvordan produktionen skal foregå. Det er mest effektivt at organisere arbejdet som samlebånd.
- Direktøren ansætter arbejdere én ad gangen og forhandler løn individuelt. Maksimalt 40 kroner i timen, helst mindre.
- Mellemlederne instruerer arbejderne.
- Hvis der er arbejdere, der opfordrer til sammenhold og fælles overenskomst (dvs. lige løn for lige arbejde), afskediges de øjeblikkelig.

Runde 2

- Arbejderne har organiseret sig i en fagforening og kræver kollektiv (fælles) overenskomst og 50 kroner i timen til alle.
- Kapitalisten og direktøren nægter først at deltage i sådanne forhandlinger.
- Hvis fagforeningen insisterer og truer med strejke, så foreslår I, at tre dygtige medarbejdere kan få 45 kroner i timen, og at den mest effektive arbejder samt tillidsmanden kan få 50 kroner i timen. Andre skal fortsætte med 40 kroner i timen.
- Hvis fagforeningen fortsætter med at kræve fælles overenskomst til 50 kroner, så afskediger I først tillidsmanden og dernæst alle, der ikke vil arbejde til 40 kroner i timen. Fabrikken fortsætter produktionen med de resterende.

Runde 3

- Kapitalist og direktør tilbyder nu 50 kroner i timen, hvis alle arbejder 1 time mere pr. dag.
- Hvis det ikke hjælper på lysten til ansættelse, tilbydes 40 kroner for en time mindre arbejde pr. dag.
- Hvis det ikke hjælper, så tilbydes 50 kroner i timen for samme mængde arbejde.
- Produktionen genoptages, og markedet (= læreren) efterspørger stadig flere papirflyvere.
- Hvis arbejderne kræver del i overskuddet, lover I dem en større julegave (en købmandskurv) og et indrammet fællesbillede af ledelse og ansatte.
- Hvis arbejderne stadig kræver del i overskuddet, så outsourcer (flytter) I produktionen til lokalet ved siden af og lukker fabrikken.

2.8 Rollespil om kapitalisme og klassekamp

Rollekort til fagforening (2 elever)

- Mål: at organisere arbejderne på en solidarisk måde, én for alle – alle for en! Sammen er I stærke, splittede er I svage. Kæmp for kollektiv overenskomst, dvs. lige løn for lige arbejde. Hvis en kammerat bliver fyret på et forkert grundlag, så nedlægger alle arbejdet.
- Midler:
 - forhandle kollektiv overenskomst
 - organisere strejke, udbetale kompensation under strejke
 - blokade, at undgå *skruebrækkere* (formålet med en blokade er at vise offentligheden, at her er der et problem med løn- og arbejdsforhold, og den mest almindelige måde at vise det på er med bannere, skilte og pjecer)
 - oplyse arbejderne om, at fabriksejerne scorer profit, *merværdi*, på det arbejde, som arbejderne præsterer. Begrundelsen er, at arbejderne kun får løn for cirka 5/8 af den værdi, de producerer på en dag. De sidste 3/8 tilfalder kapitalisten. Det er nemlig kun arbejderne, der skaber værdi med deres arbejdskraft. Derfor skal arbejderne organisere sig og kæmpe deres sag mod *udbytningen af arbejderklassen*, at kapitalisten tjener penge på arbejderens indsats.

Runde 1

- I lader jer ansætte på hver sin fabrik.
- I forholder jer passive og passer jeres arbejde.

Runde 2

- I forsøger at organisere arbejderne i Papirarbejdernes fagforening (på et fyraftensmøde efter arbejdstid) og kræver kollektive overenskomster og højere løn, 50 kroner i timen.
- Hvis ikke kapitalisten og direktøren vil indgå kollektiv overenskomst på 50 kroner i timen, skal I overbevise jeres kammerater om, at det er til alles fordel kollektivt at nedlægge arbejdet og strejke.

Runde 3

- Fabrikken vil foreslå forskellige løsninger på konflikten, som I overvejer.
- I indgår på et tidspunkt fælles overenskomst.
- Produktionen genoptages, og fabrikken går rigtig godt. Markedet efterspørger stadig flere papirflyvere og guirlander.
- I kræver del i overskuddet.
- I lader jer ikke spise af med en julegave.
- I kræver igen del i overskuddet.